

POSTANOWIENIE

Dnia 27 lipca 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jan Górowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Dariusz Dończyk

SSN Dariusz Zawistowski

w sprawie z wniosku R. M.

przy uczestnictwie Skarbu Państwa - Starosty X. i Naczelnika (...) Urzędu Skarbowego w P. oraz Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w W., Miasta i Gminy W., „T.(...)” Spółki Akcyjnej w likwidacji z siedzibą w W., Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. I Oddziału w W., Banku A.(...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w K. i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w P. obecnie Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.

o odłączenie i wpis prawa własności,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 27 lipca 2010 r.,

skargi kasacyjnej wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Okręgowego w P. z dnia 7 sierpnia 2009 r., sygn. akt II Ca (...),

oddala skargę kasacyjną i zasądza od wnioskodawcy na rzecz Skarbu Państwa zastępowanego przez Prokuratorię Generalną kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 23 lutego 2009 r., Dz. Kw. (...) Sąd Rejonowy w W. założył księgę wieczystą KW P(...)/8 i wpisał w niej jako właściciela działek nr (...)/10,

(...)/11, (...)/12 i (...)/14 wnioskodawcę R. M., po odłączeniu ich z księgi wieczystej KW P(...)/2.

Jako podstawę tego wpisu wskazał: decyzję Ministra Infrastruktury z dnia 14 listopada 2008 r., B(...)/08 o stwierdzeniu nieważności decyzji Wojewody X. z dnia 29 listopada 1991 G(...)/91, którą stwierdził on nabycie z dniem 5 grudnia 1990 r. przez „T.(...)” S.A. we W. prawa użytkowania wieczystego gruntu położonego we W. przy ul. D. o pow. 13,0672 ha. objętego księgą wieczystą KW nr (...)/7, w części działek nie stanowiących własności Skarbu Państwa, wśród których wymienione zostały działki objęte wnioskiem, decyzję Wojewody X. z dnia 29 sierpnia 2006 r. RR. (...)/2002 orzekającą, że dawna działka katastralna nr 502 położona we W. nie podpadała pod działanie art. 2 ust. 1 lit. e dekretu PKWN z dnia 6 września 1944 r., o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz. U. z 1945 r. Nr 3, poz. 13 ze zm. - dalej: „dekret”), decyzję Wojewody X. z dnia 12 lutego 2007 r., RR. (...)/2002, którą orzeczono, że dawne działki katastralne nr (...)/1/500 i (...)/2/499 położone we W. nie podpadały pod działanie art. 2 ust. 1 lit. e dekretu, decyzję Wojewody X. z dnia 13 czerwca 2006 r., RR. (...)/2002, którą orzeczono, że dawne działki katastralne nr (...)/1/500, (...)/2/500, (...)/4/500, (...)/5/500, (...)/6/500, (...)/7/500, (...)/8/500, (...)/0/500, (...)/1/500, (...)/3/500, (...)/4/500, (...)/5/500, (...)/9/482, (...)/0/482, (...)/1/482, (...)/2/482, (...)/3/482, (...)/6/482, (...)/0/482, (...)/4/479, (...)/7/479, (...)/4/479, (...)/7/479, (...)/8/481 i 5(...) położone w W. nie podpadały pod działanie art. 2 ust. 1 lit. e dekretu. W uzasadnieniu tych decyzji wyraził pogląd, że nieruchomości nimi objęte nie stanowiły nieruchomości ziemskich w rozumieniu art. 2 dekretu, z tego względu, że były położone w granicy administracyjnej miasta. Ponadto wnioskodawca do wniosku dołączył: wypis z rejestru gruntów prowadzonego przez Starostę X. z dnia 11 grudnia 2008 r., postanowienie Sądu Rejonowego z dnia 3 grudnia 1991 r., I Ns (...)/91 o stwierdzeniu nabycia spadku po G. M. w całości przez M. T., postanowienie Sądu Rejonowego z dnia 29 czerwca 1992 r., I Ns (...)/92 o stwierdzeniu nabycia spadku po S. M. przez G. M., R. M., I. M. po 1/3 części, postanowienie Sądu Rejonowego z dnia 16 czerwca 1992 r. I Ns (...)/92 o stwierdzeniu nabycia spadku po H. M. przez S. M. w całości, umowę w formie aktu notarialnego z dnia 18 czerwca 2001 r. o częściowy dział spadku po S. M., oraz notarialną umowę darowizny i umowę o dział spadku z dnia 29 lutego 1996 r. po S. M.

Apelację Skarbu Państwa - Starosty X. Sąd Okręgowy w P. postanowieniem z dnia 7 sierpnia 2009 r. uwzględnił, tj. uchylił zaskarżone wpisy i wniosek oddalił. Oceniał, że przedłożone do wniosku dokumenty nie stanowią wystarczającej podstawy do jego

uwzględnienia. Wskazał, że księga wieczysta KW nr P(...)/2 [dawne KW nr 3(...)] została utworzona w dniu 4 października 2002 r. po odłączeniu działki (...)/4 o pow. 1,4514 ha z księgi wieczystej KW nr (...)/7. Do tak powstałej księgi wieczystej KW nr (...)/3 został wpisany jako właściciel Skarb Państwa bez wskazania podstawy nabycia, a jako użytkownik wieczysty „T.(...)” S.A., na podstawie powołanej decyzji uwłaszczeniowej Wojewody z dnia 29 listopada 1991 r. Z samej treści księgi wieczystej nie wynika zatem, że poprzednim właścicielem nieruchomości (przed Skarbem Państwa) była poprzedniczka prawna wnioskodawcy H. M.

Z dołączonych dokumentów wynika natomiast, że objęte wnioskiem odłączenie i ujawnienie prawa własności na rzecz wnioskodawcy działek nr (...)/10, (...)/11, (...)/12 i (...)/14 (arkusz mapy 12 obręb W.) zapisanych w księdze wieczystej Kw nr P(...)/2 dotyczy działek katastralnych nr (...)/5/500, (...)/4/500, (...)/2/499 (wykaz porównawczy z dnia 6 grudnia 2008 r. k. 34 – 35), stanowiących część nieruchomości zapisanej w dawnej księdze gruntowej (...) Tom 133 W., w której jako właściciel ujawniona była H. M. i to aż do zastąpienia tego wpisu wpisem Skarbu Państwa dokonany na wniosek Wojewódzkiego Urzędu Ziemskiego w P. z dnia 20 sierpnia 1946 r. na podstawie zaświadczenia stwierdzającego, że nieruchomość podpada pod działanie art. 2 ust. 1 lit b, c, d i e dekretu. Sąd drugiej instancji podkreślił przy tym, że tożsamość działek objętych wnioskiem zapisanych w księdze wieczystej KW nr P(...)/2 z częścią nieruchomości stanowiącej własność H. M. ujawnionych w dawnej księdze gruntowej (...) wynikała z zaświadczenia Starosty X. wydanego na podstawie art. 217 k.p.a. z dnia 4 grudnia 2007 r. [k. (...) akt księgi wieczystej nr P(...)/2].

Sąd drugiej instancji podniósł, że z przedłożonych przez wnioskodawcę decyzji administracyjnych wynika jedynie, że działki objęte wnioskiem nie podpadały pod działanie art. 2 ust. 1 lit e dekretu, a tym samym, że wpis prawa własności na rzecz Skarbu Państwa w miejsce H. M. nie mógł nastąpić na tej podstawie. Nacjonalizacja gruntów należących do H. M. dokonana została jednak nie tylko na podstawie określonej w art. 2 ust. 1 lit e dekretu, ale również w oparciu o unormowania zawarte w art. 2 lit. b, c i d dekretu. Dołączone decyzje administracyjne nie dowodzą, że wpis Skarbu Państwa został dokonany bez podstawy prawnej i w związku z tym, że istnieje podstawa do przywrócenia wpisu na rzecz następcy prawnego H. M.

Jednocześnie Sąd Okręgowy wyraził pogląd, że jeżeli poprzedniczka prawna wnioskodawcy została bezpodstawnie, na podstawie dekretu pozbawiona własności przedmiotowych nieruchomości, to zachodzi konieczność przeprowadzenia procesu o

uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym. Sąd wieczystoksięgowy w świetle art. 626⁸ § 2 k.p.c. nie jest uprawniony do rozstrzygania sporów o prawo własności.

Odnosząc się do decyzji Ministra Infrastruktury B(...)/08 z dnia 14 listopada 2008 r., stwierdził, że nie może być ona przedmiotem ustaleń, albowiem nie wynika z niej, czy jest ona prawomocna. W odniesieniu do niej służył stronom szczególny środek zaskarżenia, tj. wniosek o ponowne rozpoznanie sprawy (art. 127 § 3 k.p.a.), a następnie prawo do wniesienia skargi do sądu administracyjnego.

Wnioskodawca R. M. skargę kasacyjną oparł na naruszeniu prawa materialnego, tj. art. 2 ust. 1 zd. 1 dekretu, art. 60 w zw. z art. 65 § 1 k.c., oraz na naruszeniu przepisów postępowania w stopniu mającym wpływ na wynik sprawy, a to art. 31 ust. 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (jedn. tekst: Dz. U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1361 ze zm., dalej: „u.k.w.h.”), art. 3 ust. 1, art. 4 (*a contrario*) i art. 31 ust. 2 u.k.w.h. w zw. z art. 234 i art. 13 § 2 k.p.c.; art. 626⁸ § 2 w zw. z art. 244 § 1 i art. 234 oraz art. 13 § 2 k.p.c.; art. 626⁸ w zw. z art. 229 i art. 232 oraz art. 13 § 2 k.p.c., a także art. 6 k.c.; art. 178 w zw. z art. 8 ust. 2 Konstytucji oraz z art. 16 § 1 i art. 127 § 3 k.p.a., a także art. 61 § 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. Nr 153, poz. 1270 ze zm., dalej: „P.p.s.a.”), art. 60, art. 108 § 1 i 2, art. 130 § 1, 2, 3 i 4, art. 135, art. 152 § 1, art. 159 § 1, art. 187 k.p.a. i art. 61 § 2, 3 i 6, art. 127 § 3, art. 152 P.p.s.a.; art. 316 § 1 i art. 328 § 2 w zw. z art. 361 k.p.c.; art. 629⁹ k.p.c., art. 378 § 1 w zw. z art. 361 k.p.c. wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania, bądź ewentualnie o oddalenie apelacji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd rozpoznając wniosek o wpis w księdze wieczystej związany jest stanem rzeczy istniejącym w chwili złożenia wniosku i kolejnością jego wpływu. Wynika to z art. 626⁸ k.p.c., który określa zawężony zakres kognicji sądu wieczystoksięgowego, w stosunku do sądu rozpoznającego inne rodzaje spraw cywilnych. Według uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2009 r., III CZP 80/09, (BSN 2009, nr 12, s. 8), unormowanie zawarte w tym przepisie zawiera pełną regulację przebiegu postępowania wieczystoksięgowego, a więc nie tylko dowodowego, ale i podstaw orzekania, określonych w procesie odmiennie w art. 316 § 1 k.p.c. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w tej uchwale, przepis ten w sprawie nie ma zastosowania. Skoro

została jej nadana moc zasady prawnej, to przy rozpoznaniu skargi kasacyjnej Sąd Najwyższy był nią związany.

Sąd w postępowaniu tym ocenia jako materiał dowodowy dokumenty dołączone do wniosku, które mogą stanowić podstawę wpisów i innym materiałem dowodowym w tym celu nie dysponuje oraz nie może się posłużyć, gdyż nie jest uprawniony do przeprowadzania dalszych dowodów. Artykuł 626⁸ § 2 k.p.c. wyznacza zakres kognicji sądów merytorycznych obu instancji w sprawach o wpis (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 października 2006 r., V CSK 214/06, LEX nr 327887). Użyte w tym przepisie wyrażenie „bada jedynie” wskazuje jednoznacznie na taki ograniczony charakter rozstrzygania sądu wieczystoksięgowego. Kognicja ta sprowadza się do formy i treści wniosku, dołączonych do wniosku dokumentów (ich skuteczności materialnej) oraz treści księgi wieczystej, ale w zakresie tylko jego przedmiotu orzekania. Choć więc dokument podlega badaniu, czy stanowi on materialną podstawę wpisu, to w tym postępowaniu nie można stwierdzić, czy powstało i istnieje prawo, którego bezpośrednio dokument mający stanowić podstawę wpisu nie dotyczy (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2000 r., II CKN 451/00, Lex Polonica nr 386619).

Dołączona do wniosku decyzja Ministra Infrastruktury z dnia 14 listopada 2008 r., B(...)/08 stwierdziła nieważność decyzji Wojewody X. znak D(...)/91 z dnia 29 listopada 1991 r. o nabyciu z dniem 5 grudnia 1990 r. przez „T.(...)” S.A. we W. prawa użytkowania wieczystego gruntu Skarbu Państwa położonego we W. przy ul. D. o pow. 13,0672 ha objętego księgą wieczystą KW (...)7. Bezpośrednio zatem decyzja ta dotyczy prawa użytkowania wieczystego spółki akcyjnej, a nie prawa własności Skarbu Państwa, które miało zostać nabyte *ex lege* na podstawie dekretu o reformie rolnej i wpisanego w księdze wieczystej na podstawie zaświadczenia wojewódzkiego urzędu ziemskiego wydanego na podstawie art. 1 ust. 1 dekretu z dnia z dnia 24 sierpnia 1945 r. o wpisywaniu do ksiąg wieczystych (gruntowych) prawa własności nieruchomości przejętych na cele reformy rolnej (Dz. U. Nr 34, poz. 204) lub art. 1 ust. 1 późniejszego dekretu z dnia 8 sierpnia 1946 r. o wpisywaniu w księgach wieczystych (gruntowych) prawa własności nieruchomości przejętych na cele reformy rolnej (Dz. U. Nr 39, poz. 233, ze zm.; por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 sierpnia 2004 r., II CK 448/030, niepublikowane).

Wprawdzie, jako przesłankę nieważności w osnowie tej decyzji Minister Infrastruktury wskazał „w zakresie działek nie stanowiących własności Skarbu Państwa”, niemniej wynika z treści jej uzasadnienia, że rozstrzygnięcie to odnosi się tylko do

ostatecznych decyzji Wojewody X. z dnia 13 marca 2006 r., RR. (...)/2002, z dnia 29 sierpnia 2006 r. R(...)/2002 i z dnia 12 lutego 2007 r. RR(...)/2002 stwierdzających, że przedmiotowe działki nie podpadały pod działanie art. 2 ust. 1 lit e dekretu., a nie do możliwości nabycia własności przedmiotowych nieruchomości przez Skarb Państwa na innych podstawach. Za decyzję administracyjną uznaje się tylko takie oświadczenie woli organu administracyjnego, które wywiera skutki prawne w sferze stosunku rozstrzyganego na drodze administracyjnej, polegające na jego ukształtowaniu zmianie lub zniesieniu (por. np. postanowienie Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 4 lutego 2009 r., II GSK 711/08, LEX nr 557037), a nie dotyczące sfery nie poddanej kompetencji administracji.

W orzecznictwie Naczelnego Sądu Administracyjnego dominował wtedy pogląd zgodny ze stanowiskiem Sądu Najwyższego (por. np. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 27 września 1991 r., III CZP 90/91, OSNC 1992, nr 5, poz. 72 i wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2006 r., III CSK 119/06, niepublikowany), że nie ma przeszkód, aby została wydana decyzja na podstawie § 5 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 1 marca 1945 r. w sprawie wykonania dekretu PKWN z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz. U. Nr 10 poz. 51, ze zm.; por. wyroki Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 15 listopada 1999 r., IV S.A. 1369/99 i z dnia 19 marca 1998 r., IV S.A. 1045/97, niepublikowane oraz z dnia 17 listopada 2000 r., IV S.A. 1189/00, LEX 75556). Na gruncie orzecznictwa administracyjnego utrwaliła to stanowisko uchwała 7 sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 5 czerwca 2006 r., I OPS 2/06, (ONSA/WSA 2006, nr 5, poz. 123). Stwierdzono w niej, że przepis § 5 rozporządzenia może stanowić podstawę do orzekania w drodze decyzji administracyjnej o tym, czy dana nieruchomość lub jej część wchodzi w skład nieruchomości ziemskiej, o której mowa w art. 2 ust. 1 pkt e dekretu. Poza tym Naczelny Sąd Administracyjny stwierdził w niej, „że orzekanie na podstawie § 5 rozporządzenia o tym, czy dana nieruchomość podpada pod działanie przepisów art. 2 ust. 1 lit. e dekretu nie było regułą, czy też warunkiem formalnym, w każdej sprawie. Tryb ten był uruchamiany w sytuacjach spornych, kiedy właściciel nieruchomości uważał, że jego nieruchomość z takich czy innych względów nie spełnia warunków określonych w tym przepisie i w związku z tym powinna być wyłączona spod jego działania, czyli nie powinna podlegać przejęciu na cele reformy rolnej w całości bądź części” (por. też uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 27 września 1991 r., III CZP 90/01). Pogląd o braku dopuszczalności drogi sądowej w takiej sprawie wyraził także

wielokrotnie Sąd Najwyższy np. w wyrokach z dnia 13 lutego 2003 r., III CKN 1492/00 (Rejent 2004 r. nr 8, s. 183), z dnia 7 czerwca 2006 r., III CSK 64/06, z dnia 16 listopada 2004 r., III CK 322/04. i z dnia 14 września 2006 r., III CSK 119/06 (niepublikowanych).

Można więc było przyjąć, że wskazane wyżej decyzje Wojewody X. zapadły w sprawach przynależnych do drogi administracyjnej, a nie budzi wątpliwości pogląd, że problem związania sądu powszechnego decyzją administracyjną wynika z zasady podziału i równowagi władz, której pochodną jest zasada autonomii orzecznictwa sądowego i administracyjnego, będąca implikacją przyporządkowania kompetencyjnego określonych spraw do orzekania na drodze postępowania sądowego bądź administracyjnego. Oznacza to, że dla określonych spraw jedyną dopuszczalną drogą ich rozstrzygnięcia jest postępowanie przed organami funkcjonującymi w odrębnych strukturach ustrojowo organizacyjnych. Z zasady związania sądu powszechnego decyzjami administracyjnymi jako indywidualnymi normami prawnymi wynika nakaz respektowania treści rozstrzygnięcia zawartego w decyzji oraz zakaz ingerowania w tę treść, rozumiany jako możliwość pominięcia lub modyfikacji materialnoprawnych skutków wynikających z decyzji. Przedmiotem jednak rozstrzygnięcia, żadnej ze wskazanych wyżej decyzji dołączonych do wniosku, co wynika z ich treści, nie była kwestia, czy sporne działki stanowiły nieruchomość ziemską w rozumieniu art. 2 b, c i d. dekretu. W żadnej z nich organ administracyjny nie orzekał, czy sporne działki przeszły bądź nie, na własność Skarbu Państwa ze względu na to, że stanowiły np. własność obywatela polskiego narodowości niemieckiej, osoby skazanej za zdradę stanu, za dezercję lub uchylanie się od służby wojskowej, za pomoc prawną udzielaną okupantom ze szkodą dla państwa lub miejscowej ludności lub inne przestępstwa określone w omawianym przepisie, bądź skonfiskowane z jakichkolwiek innych prawnych przyczyn. Zresztą, organy wydające te decyzje postąpiły zgodnie z wtedy przyjmowanym podziałem kompetencji administracji i sądownictwa, gdyż w okresie ich podejmowania - poza przedstawionym wyjątkiem - nie budziła wątpliwości zasada domniemania drogi sądowej dla spraw cywilnych dotyczących dekretu o reformie rolnej. Przykładowo, Kolegium kompetencyjne przy Sądzie Najwyższym w postanowieniu z dnia 6 listopada 1997 r., III KKO 7/97 (OSNAPUS 1998, nr 18, poz. 554) stanęło na stanowisku, że spadkobierca osoby wymienionej w art. 2 ust. 1 lit. b dekretu ma interes prawny w ustaleniu przez sąd nieistnienia przejścia z mocy prawa na rzecz Skarbu Państwa nieruchomości stanowiącej własność tej osoby. Obalenie stanu powstałego z mocy prawa nie może, np. gdy przesłanką przejścia była własność obywatela Rzeszy

Niemieckiej, nastąpić w drodze decyzji administracyjnej, lecz w drodze ewentualnego procesu cywilnego o ustalenie nieistnienia przejścia nieruchomości z mocy prawa na rzecz Skarbu Państwa. Kolegium stwierdziło wyraźnie, że podejmowanie przez dawnych właścicieli ziemskich lub ich spadkobierców w takich sprawach czynności na drodze postępowania administracyjnego nie może zakończyć się pozytywnym rozpatrzeniem sprawy.

Bez rozstrzygnięcia do tej pory nierozpoznanego sporu, że przedmiotowe nieruchomości nie przeszły *ex lege* na własność Skarbu Państwa na podstawie art. 2 ust. 2 lit. b, c i d dekretu brak podstawy do wpisu jako właściciela wnioskodawcy. Przyjęta przez Wojewodę X. w dołączonych do wniosku decyzjach definicja nieruchomości ziemskiej nie stanowiła rozstrzygnięcia, skoro została zawarta w ich uzasadnieniach, a ponadto została przyjęta jedynie dla stwierdzenia, że między innymi objęte wnioskiem nieruchomości nie podpadały pod działanie art. 2 ust. 1 lit. e dekretu.

Poza tym postanowieniem z dnia 1 marca 2010 r. P 107/08 Trybunał Konstytucyjny umorzył postępowanie w sprawie stwierdzenia niezgodności z Konstytucją § 5 ust. 1 rozporządzenia, ze względu na utratę mocy obowiązującej tego aktu normatywnego przed wydaniem orzeczenia. W uzasadnieniu wyraził pogląd, że z dniem 5 kwietnia 1958 r. doszło z mocy prawa na podstawie art. 9 ustawy o sprzedaży państwowych nieruchomości rolnych oraz uporządkowaniu niektórych spraw związanych z przeprowadzeniem reformy rolnej i osadnictwa rolnego (Dz. U. Nr 17, poz. 71 ze zm.) do przejścia własności nieruchomości rolnych i leśnych, objętych we władanie państwa do dnia wejścia w życie tej ustawy niezależnie od ich obszaru oraz, że poza tym unormowaniem znalazły się wadliwie przejęte na podstawie dekretu o reformie rolnej nieruchomości nie będące nieruchomościami rolnymi. W związku z tym stwierdził, że w aktualnym stanie prawnym do orzekania o prawach rzeczowych osób pozbawionych nieruchomości w ramach reformy rolnej właściwe są sądy powszechne zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 1 k.p.c. Wyraził pogląd, że art. 5 ust. 1 rozporządzenia nie ma mocy obowiązującej od chwili zakończenia prowadzonych do lat 50 XX wieku działań związanych z przeprowadzeniem reformy rolnej i nie stanowi regulacji szczególnej, o jakiej mowa w art. 2 § 3 k.p.c., na podstawie której orzekanie w przedmiocie podpadania nieruchomości pod działanie dekretu o reformie rolnej mogłoby zostać przekazane organom administracji.

Postępowanie wieczystoksięgowe nie może służyć do rozstrzygania jakichkolwiek sporów o prawo, ani w charakterze przesłanki rozstrzygnięcia, ani samego

rozstrzygnięcia, gdyż właściwa do tego jest droga procesu. Tryb sporny z natury rzeczy lepiej jest przystosowany do rozstrzygania sporów, a powództwo unormowane w art. 10 u.k.w.h. jest w tym wypadku sposobem do doprowadzenia stanu prawnego ujawnionego w księdze wieczystej do zgodności z rzeczywistym stanem prawnym. Jego skutkiem jest bowiem właśnie doprowadzenie księgi do stanu aktualnego, a więc uwzględnia dalsze zdarzenia prawne, które stanowiły podstawę wpisów. Kryterium prawnym jest tu zawsze obecny stan, a nie stan istniejący w przeszłości (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 1997 r., II CKN 110/97, Prok. i Pr. 1998 nr 5, s. 28). Z tego względu w stanach granicznych, priorytet należy dać trybowi procesowemu chociażby dlatego, że stanowi on podstawowy sposób rozstrzygania spraw cywilnych (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2009 r., II CSK 209/09, niepublikowane).

Z zasygnalizowanych względów, nie mogły być uznane za trafne zarzuty kasacyjne. Wpis potrzebny do usunięcia niezgodności między treścią księgi wieczystej a rzeczywistym stanem prawnym wprowadzić może nastąpić gdy niezgodność zostanie wykazana, nie tylko orzeczeniem sądu ale innymi odpowiednimi dokumentami, np. ostateczną decyzją administracyjną (art. 31 ust. 2 u.k.w.h.; por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2005 r., III CSK 537/04, BSN 2005 nr 5, s. 10), niemniej wbrew zarzutowi skarżącego z decyzji Ministra Infrastruktury z dnia 14 listopada 2008 r. BO2e-784-R-473/08 nie wynika, że Skarb Państwa nie nabył nigdy przedmiotowej nieruchomości na podstawie jakiegokolwiek tytułu, skoro bezpośrednio tego prawa dokument ten nie dotyczy.

Dołączone do wniosku decyzje administracyjne nie obaliły domniemania wynikającego z wpisu w księdze wieczystej, jako właściciela przedmiotowych działek Skarbu Państwa (art. 3 ust. 1, art. 4 i art. 31 ust. 2 u.k.w.h. w zw. z art. 234 i 13 § 2 k.p.c.), skoro przedmiotem ich rozstrzygnięcia nie był, nie należący do drogi administracyjnej spór nabycia przez Skarb Państwa *ex lege* prawa własności przedmiotowych działek na podstawie art. 2 ust. 1 lit. b, c i d dekretu. Tylko na drodze procesu cywilnego, sąd jest kompetentny do rozstrzygnięcia tego sporu i jego przesłanki, tj. czy przedmiotowe działki stanowiły nieruchomości ziemskie.

Wbrew zarzutowi skarżącego Sąd Okręgowy oddalając wniosek o wpis badał jedynie treść i formę wniosku, treść księgi wieczystej oraz dołączonych do wniosku dokumentów (art. 626⁸ § 2 w zw. z art. 244 § 1 i art. 234 oraz art. 13 § 2 k.p.c.) a zatem nie naruszył zasad ograniczonej kognicji sądu wieczystoksięgowego.

Nie dopuścił się też obrazy art. 626⁸ § 2 k.p.c. w zw. z art. 229 i art. 232 oraz art. 13 § 2 k.p.c., a także art. 6 k.c., gdyż jak wynika to z powyższych uwag ewentualne „przyznanie” przez Ministra Infrastruktury, że będące przedmiotem żądania wniosku nieruchomości nie stanowiły własności Skarbu Państwa dotyczyło tylko podstawy nabycia przewidzianej w art. 2 ust. 1 lit. e dekretu, i wbrew zarzutowi skarżącego nie obejmowało żadnych innych tytułów prawnych. Poza tym nie można pominąć, że stronami postępowania zakończonych decyzją Ministra Infrastruktury z dnia 14 listopada 2008 r. B(...)/08 były inne podmioty, które musiałyby także przyznać i to w odpowiedniej formie tę okoliczność, co nie nastąpiło.

Zarzut naruszenia art. 178 ust. 1 w zw. z art. 8 ust. 2 Konstytucji już z tego względu jest nietrafny, że jak wynika z powyższych uwag, skarżący ma otwartą drogę do dochodzenia swych praw na drodze procesu. Zarzuty dotyczące wskazanych przepisów kodeksu postępowania administracyjnego i Prawa o postępowaniu przed sądami administracyjnymi nie miały wpływu na wynik sprawy. W powyższych rozważaniach prawnych założono bowiem, że dołączona do wniosku decyzja Ministra Infrastruktury z dnia 14 listopada 2008 r. B(...)3/08 korzystała „z ostatecznej ostateczności”. Z kolei zarzut obrazy art. 378 § 1 w zw. z art. 361 k.p.c. nie został w ogóle uzasadniony.

Zarzut obrazy art. 2 ust. 1 zd. 1 dekretu jest nietrafny z tego względu, że w postępowaniu wieczystoksięgowym sąd nie może rozstrzygać, ze względu na ograniczoność jego kognicji, czy objęta wnioskiem nieruchomość była nieruchomością ziemską w rozumieniu dekretu o reformie rolnej, natomiast stanowisko zawarte przez Wojewodę X. w przedmiotowych decyzjach nie stanowiło rozstrzygnięcia i służyło tylko jako zawarta w uzasadnieniu przesłanka ich wydania (por. np. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 1994 r., III CZP 54/94, OSNC 1994 nr 11, poz. 215, wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 11 stycznia 2006 r., IV Sa/Wa 1656/05, LEX nr 196471, wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 10 lipca 1997 r., OSAŁ 1997, nr 3, poz. 141, uzasadnienie postanowienia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 1 marca 2010 r., P 107/08).

Decyzja administracyjna podlega ocenie sądu zarówno co do formy, autentyczności jak i treści w niej zawartej. Jeżeli z decyzji administracyjnej wyprowadza się treści składające się na oświadczenie woli w rozumieniu prawa cywilnego, to do ustalenia rzeczywistego kształtu tego oświadczenia stosuje się odpowiednio art. 60 i 65 k.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2006 r., I CSK 272/06, LEX nr 233055). Nie oznacza to jednak jakoby Sąd Okręgowy dopuścił się ich obrazy. Z

przyczyn zasygnalizowanych powyżej nie można z decyzji Ministra Infrastruktury z dnia 14 listopada 2008 r. B(...)/08 wywieść wniosku, stosując reguły w nich zawarte, jakoby zostało złożone w niej oświadczenie, że Skarb Państwa nigdy nie nabył własności gruntów stanowiących przedmiot sporu.

Z tych względów skarga kasacyjna uległa oddaleniu (art. 398¹⁴ k.p.c.).